

เทศน์เช้า วันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๔๖

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เมื่อวานมีโยมมาหาคณะ ว่าเพื่อนเขาบวช เวลาเพื่อนเขาบวช เขาอยู่ในวัดนะแล้วไปเห็นสภาพพระในวัด รับไม่ได้ รับไม่ได้ก็ย้ายวัดไปเรื่อย ๆ แล้วก็มาพูดให้ฟัง แล้วว่าเป็นอย่างไร นี่เห็นไหม เวลาเขาบวชเข้ามาแล้วเห็นสภาพเป็นอย่างนั้นนะ แล้วดูหลวงตาทำงานสิ ถ้าพูดถึงโลกเขามองนะ ว่าหลวงตาทำงานนี้ ถ้าคนที่ไม่เห็นด้วยก็ว่ามีผลประโยชน์ มีเหตุต่าง ๆ มีผลประโยชน์ถึงไปทำอย่างนั้น

แต่ถ้าเป็นลูกศิษย์นะ คนใกล้ชิดนะ จะรู้เลย เห็นไหม ท่านอายุ ๕๐ กว่า ท่านแบกโลกนะ เวลาในหนังสือหลวงปู่เจี๊ยะนะ ท่านบอกเลยว่า มีหลวงตากับหลวงปู่เจี๊ยะนี่เอาหัวค้ำฟ้าไว้นะ เอาหัวนี้ค้ำฟ้าไว้เลย เพื่ออะไร? เพื่อความเป็นสุขใจ เราเวลาอยู่ในสังคม เราอยากมีความสุขของเรา นี่ในศาสนา เห็นไหม พูดถึงว่ามีธรรมในหัวใจ ๆ พวกเรานี้มีความร่าร้อน ร้อนมาก ทุกข์มากในหัวใจ แต่ไม่รู้ใจ

นี่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเหมือนกัน ทุกคนถือคบไฟคนละดุ้น ถือไปแล้วก็บ่นว่าร้อน ๆ ๆ แต่ไม่มีใครสามารถทิ้งคบไฟได้เลย มีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้สามารถทิ้งคบไฟคบนั้นได้ แล้วก็เตือนพวกเราให้ทิ้งคบไฟคบนั้น แต่เราว่าคบไฟมันคืออะไร เราเคยเห็นคบไฟของเราไหม เราเคยเห็นความร้อนของเราไหม เราว่าเราร้อน ๆ ร้อนเฉพาะในหัวใจของเรา แต่เราก็อยากจะหาความสุข เห็นไหม ว่าเราเป็นชาวพุทธ พระพุทธเจ้าสอนให้ปล่อยวาง เราไม่เห็นคบไฟแล้วเราไปปล่อยวางอะไร เราก็คิดว่าเราปล่อยวางคบไฟ

แต่เวลามันทุกข์ขึ้นมาไม่เห็นคบไฟมันหลุดไปจากใจเลย คบไฟมันก็เผาใจของเราตลอดไป เราคิดใจ แล้วพอเราเปรียบเทียบเป็นทางวัตถุ เห็นไหม ว่าคบไฟเราถืออยู่ ถ้าเราทิ้งไป

มันก็ต้องรุ่มเย็น แต่อันนี้ความทุกข์ในหัวใจของเรา ความบีบคั้นในหัวใจของเรา มันก็บีบคั้นอยู่ จะมั่งมีศรีสุขขนาดไหน จะทุกข์จนขนาดไหน ถึงที่สุดแล้วต้องบ้ายหน้าไปสู่ความตายทั้งหมด

แต่ในชีวิตอยู่ที่นี่ เราจะอยู่อย่างไรให้มีความสุข ให้มีความเป็นไป องค์กรสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ได้ปรารถนาว่าให้เราสิ้นสุดทุกข์ไปทั้งหมดหรอก มันเป็นไปได้ไม่ได้ สิ่งที่เป็นไปไม่ได้ คืออย่างตรัสรู้ขึ้นมาแล้วนี่ จะสอนโลกนี้ “ใครมันจะรู้ได้ ๆ” จนทอดอาลัย จนไม่อยากจะสอนนะ จนพรหมมานิมิตหนึ่ง แล้วจนที่ว่าท่านรู้ได้อย่างไร ท่านถึงได้ออกมาสอนใน

พระอรหันต์ในสมัยพุทธกาลนะ เวลาท่านพูดกันนะ เหมือนกับลูกจ้างรอวันหมดเวลาเท่านั้นเอง ลูกจ้าง เห็นไหม เราเป็นลูกจ้าง เราทำงานนี้ เราก็รอหมดเวลา เราก็ได้พักผ่อน เราก็ได้มีความสุขของเรา นี่ก็เหมือนกัน ถึงที่สุดแล้วนะ ผู้ที่ทิ้งคบไฟแล้วนี่ รอเวลาเหมือนลูกจ้างหมดเวลา งานแล้วก็ไป เราว่าตายแล้วสูญ ๆ เหมือนลูกจ้างพ้นจากงานแล้วก็ไปเป็นอิสระ เพราะพ้นจากลูกจ้างที่เป็นเจ้านายเป็นผู้ควบคุมเราแล้วเราเป็นอิสระ นี่จิตมีอย่างนั้น

คบไฟก็เหมือนกัน เราว่าจิตนี้เป็นคบไฟนะ ใจนี้เป็นคบไฟทั้งหมด แล้วเวลามันคิดความดีละ นี่มันถึงต้องมีตรึงนี้ใจ มีวามรรค เห็นไหม ความดีนี้ กุศลอกุศล เราว่าความคิดนี้เป็นอกุศล เป็นความชั่วทั้งหมด เป็นความทุกข์ทั้งหมด เพราะเราคิดอย่างนั้นเราถึงจะปล่อยวาง ถ้าเราปล่อยวางอย่างนั้น เราไม่ทำอะไรเลยแล้วปล่อยวาง ตอนนี้เราคิดกันแบบนั้น คิดว่าเราต้องปล่อยวาง แล้วเราก็กว้างแล้ว เราก็ตบยาแล้ว ทำไมเราต้องไปประพฤติปฏิบัติ ทำไมเราต้องไปหาความทุกข์ยากมาใส่ตัวเราเอง...เราหาความทุกข์ยากใส่ตัวเองเพราะเราจะทิ้งคบไฟคู้้นั้นใจ

เราต้องเห็นคบไฟคู้้นั้น เราต้องทำความเข้าใจว่าคบไฟอันนั้นคือกิเลส นี่คบไฟ เห็นไหม ไฟ...หลวงตาบอกไฟนี้เราใช้ในครัวเรือน เห็นไหม ใช้ในครัวเรือน ใช้ในเครื่องกำเนิดไฟฟ้านี้มันจะเป็นประโยชน์มากเลย แต่เวลาไฟมันเผาผลาญป่า ไฟเผาผลาญบ้านเรือน เวลาไฟไหม้ นี่มันจะเผาผลาญไปทั้งหมดเลย นี่ไฟมันเป็นประโยชน์และมันเป็นโทษ

ถ้าเป็นประโยชน์ เห็นไหม นี่คือมรรคาใจ มรรคาคือการที่ว่าเราจะสนใจเข้ามาตรงนี้ เวลาพระประพาศปฏิบัติ เวลาเขาบวชเข้าไปในวัด เห็นไหม วัดที่เขาไม่คิดอะไรเลย คิดแบบโลกไบบวชมาเพื่อจะมีความสุข บวชมาเพื่อจะใช้ชีวิตแบบพระ กินแล้วก็นอน ใช้ชีวิตของเรามีความสุขอย่างนั้นนะมันจะเพิ่มให้ไฟนี้ไหมตัวเอง เพราะอะไร? เพราะคนเรามีความคิดมาก มีความสมบูรณ์มาก มันต้องคิดหาสิ่งต่าง ๆ กิเลสมันไม่มีทางเป็นจี๊เข้าเราหรอก กิเลสมันต้องหนีออกคนคนนั้นตลอดไป

แล้วสิ่งที่มันต้องการนะ สิ่งที่ต้องการก็คือว่า นี่ค้นหาความทะยานอยากมันคิดได้ มันทำได้ร้อยแปด คนคิดเห็นไหม ว่ามีผู้บริหารนะ ถ้าเป็นคนคิดนี้ดีมาก ๆ ทำให้ประเทศชาตินี้ร่มเย็นเป็นสุข แล้วจะเผื่อแผ่ เห็นไหม ปกครองประเทศนี้ทำให้มีความสุขมาก แต่ถ้าผู้นำเป็นผู้ที่เห็นแก่ตัว ผู้นำเป็นผู้ที่เบียดเบียนนี้ มันจะทำความทุกข์ยากให้กับประชาชนขนาดไหน

หัวใจของเราก็เหมือนกัน สัตว์โลกนะ สัตว์โลกคือผู้ข้อง คือใจของเรา ถ้าเราเบียดเบียนเราเรามีกิเลสของเรานี้ มันต้องทำให้เราเราร้อนแน่นอน ต้องทำให้เราทุกข์ยากแน่นอน เรานี้ต้องทุกข์ยาก จะยื้มแย้มแจ่มใสขนาดไหน ภายนอกมันเรื่องของภายนอก แต่ในหัวใจนี้ทุกข์ตรมตลอดไป เป็นไปไม่ได้หรอกที่เขาทำความชั่วแล้วเขาจะมีความสุขนะ ในหัวใจของเขาคิดอย่างนี้ เขาเป็นบาปอกุศล เขาคิดเป็นฝ่ายมาร เขาคิดของเขาไป

แต่ผลมันต้องให้แน่นอน คนทำดีต้องได้ดี ทำชั่วต้องได้ชั่ว แล้วทำไมเขาทำชั่วขนาดนั้นทำไมผลไม่ให้เขาละ เราเปรียบเหมือนกับเศษวัสดุ เห็นไหม มันลอยไปในน้ำนะ ถ้ามันยังเบาอยู่นี้มันลอยไปในน้ำได้ เห็นไหม อย่างเศษไม้นี้มันลอยไปในน้ำ มันลอยไปธรรมชาติของมัน แต่ถ้ามันอมน้ำขึ้นมาถึงจุดหนึ่งแล้วมันต้องจมน้ำโดยธรรมชาติของเขา

นี้ก็เหมือนกัน คนทำบาปอกุศล เขายังอยู่ของเขาได้นั้น เพราะเขาเคยทำคุณงามความดีมาแต่ชาติใดชาติหนึ่งเหมือนกัน ดูอย่างพระเทวทัต เห็นไหม เกิดมาเป็นพระอนุชาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ประพฤติปฏิบัติเหมือนกัน แต่ทำไมเขาคิดไหล่ออกไป คิดจะทำลายถึงกับ

มาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ละ นี่เป็นพระเหมือนกัน พระอนุรุทธะ พระนันทะนี่ เป็นน้องของพระพุทธเจ้าเหมือนกัน ทำไมเอาใจรอดออกไปได้ละ

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเราบวชมาเป็นพระ เราเข้าใจว่าบวชเป็นพระเข้าไปแล้วนี่ ปฏิเสธสิ่งนั้น ๆ ปฏิเสธเพราะสิ่งนั้นเขาคิดของเขอย่างนั้น เขาไม่ควบคุมใจของเขอย่างนั้น เขาคิดเพื่อเป็นสุขใจ บวชมาเพื่อมีความสุขของเขา มันจะสุขได้อย่างไรในเมื่อ... เห็นไหม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกไว้ในพระไตรปิฎกนะ เวลาคลื่นข้าวของเขานี้ ถ้าเราทำชั่วนะ เหมือนกับคลื่นถ่านแดง ๆ ลงคอนะ ถ่านแดง ๆ นี่คลื่นลงคอ นี่มันจะมีโทษขนาดไหน นี่เปรียบเทียบขนาดนั้น

แต่เวลาเราทำของเราเนี่ย ถ้าผู้ประพฤติปฏิบัติ เห็นไหม เราต้องการชำระกิเลส เวลาบวชแล้วเราต้องมีเป้าหมาย อธิษฐานบารมี เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรารภมาเป็นพระพุทธเจ้านี้ก็ต้องสร้างสมบารมีมาตลอดไป สร้างสมสละทานมานะ ขนาดว่าเป็นกระต่ายอยู่ในป่า พรานหลงทางไปนี่ โคดเข้ากองไฟนะ เขาสูมไฟเพื่อกันหนาวของเขา เพราะเขาไม่มีอาหารจะกิน พอรู้เนี่ย ตัวตัวนั้นรู้เนี่ย โคดเข้ากองไฟสละชีวิต นี่สละทั้งชีวิตเลยเพื่อให้เขาได้ดำรงชีวิตไป

เวลาสร้างสมมาจะเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสละขนาดนั้นนะ ทำทุกอย่างเพื่อเป็นบุญกุศล ทำทุกอย่างเพื่อเป็นความดีมาตลอดไป แล้วดูอย่างในพระไตรปิฎก เห็นไหม เขาไปถามว่า “สวรรค์มีจริงหรือ? นรกมีจริงหรือ?” องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก “ไม่ต้องถามว่าสวรรค์มีจริงหรือไม่จริงหรอก เหตุที่จะไปสวรรค์ก็มี”

เหตุที่จะไปสวรรค์ เหตุที่ทำให้ผลอันนั้นเกิดขึ้นมา เห็นไหม นี่เราสร้างถนนหนทาง เราสร้างแหล่งน้ำ สิ่งนี้ทำให้เกิดเป็นพระอินทร์ ธรรมศาลา ๆ อยู่บนคูดินนี้ สิ่งนี้รอเพราะทำบุญกุศลนี้ มันไปเกิดตรงนั้น นี่เราสร้างวิมาน สร้างอะไรก็แล้วแต่ เราสร้างอันนั้น สร้างอันนั้นเป็นสร้างแบบบุญกุศล

แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก “ให้ปฏิบัติบูชา” เห็นไหม ให้ย้อนกลับมา พระเราบวชมาถึงปรารภตรงนั้น ปรารภสนักิเลส ปรารภจะไม่อยู่ในโลกนี้ ในเมื่อปรารภสิ่ง

นั่น ไอ้ความดำรงชีวิตนี้มันเป็นเรื่องปลีกย่อย บ้างจยเครื่องอยู่อาศัย เห็นไหม โลกนี้ทุกซกัณเรื่อง บ้างจยเครื่องอยู่อาศัย บ้างจย ๔ เครื่องอาศัยนี้ แล้วโฆษณากันไป

สิ่งนี้เป็นการโฆษณาไป เป็นการสร้างตลาด แล้วเราก็ตี้นไปกับเขา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกเลย บอกว่า “ผู้ที่มีปัญญา ผู้ที่มีศีลมีธรรมนะ จะไม่ตี้นไปกับกระแสโลก จะมีจุดยืนของตัวเอง” ถ้ามีจุดยืนของตัวเองนะ ไม่ตี้นไปกับโลก โลกนี้เป็นกระแสตี้นไป คนนะตี้นไปตามกระแส เหมือนสัตว์เวลามันตี้นนะ มันตี้นไป โลกก็ตี้นไปสภาวะแบบนั้น

แล้วผู้ที่มีสติ เห็นไหม เราปฏิบัติเพื่อจะพ้นจากทุกข์นี้ บ้างจย ๔ เครื่องอยู่อาศัย ยังต้องมกน้อย ยังต้องสันโดษ ได้มาแล้ว เห็นไหม ได้มาขนาดไหนยังมกน้อยสันโดษ พอแต่ความเป็นไป แล้วเวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นไป เวลานั้นสมาธิภาวนานี้ เพื่อจะหาไฟกองนั้นไง หากิเลสกองนั้น ถ้าเราสละไฟกองนั้นไป ใจมันก็อยู่เหมือนเดิมนี้แหละ พระอรหันต์ผู้ที่สิ้นกิเลสแล้วก็มีผู้ที่รับรู้ แต่ไม่ใช่อยู่อดตา เห็นไหม โฆษราชไปถามองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า บอก “ปล่อยวางหมด ว่างหมดเลย”

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า “ถ้าปล่อยวางความว่างแล้วต้องปล่อยวางอัตตานุทิฎฐิ ใครเป็นคนรู้ว่าว่างนั้น”

นี่สิ่งที่เป็นวัตถุเขาไม่มีชีวิต เขาจะไม่รู้สิ่งใด ๆ ต่าง ๆ เลย เขาไปตามสภาวะของเขา เป็นสสารต่าง ๆ หมุนเวียนไปตามธรรมชาติของเขา แต่จิตดวงนี้ก็เป็นสสารธาตุรู้อันหนึ่ง แต่มันมีคู้้นไฟคู้้นนั้นอยู่ด้วย คู้้นไฟคู้้นนั้นก็อย่างเหนียว มันอยู่ในหัวใจนี้ มันต้องทำให้จิตดวงนี้ปฏิสนธิแน่นอน คนเราเวลาตายไปนะ ความรู้สึกไม่ตายไปหรอก มันเปลี่ยนสถานะไปตลอดไป

นี่ใจนี้ไม่เคยตาย สิ่งที่ไม่เคยตายนี้มันแปรสภาพไป แล้วเราเชื่อองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราถึงมาประพฤติปฏิบัติ เพื่อมีศีล มีสมาธิ มีปัญญา ถ้ามีศีลขึ้นมานี้มันควบคุมใจได้ ไฟนะ เวลาอยู่ที่ลับมันก็ร้อน อยู่ในที่แจ้งมันก็ร้อน ถ้าเราฝึกศีลขึ้นมา เรารู้ของเราเองนี้ เพราะเราฝึกศีล นี่เราหลุดตัวเอง เห็นไหม

เวลาเราจะประพฤติปฏิบัติ ถ้าเราไปนั่งอยู่นี้ มันขึ้นมาในหัวใจนะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกเลย “บารมีของแต่ละคนไม่เหมือนกัน” เวลาประพฤติปฏิบัติไป เห็นไหม ระลึกอดีตชาติได้มากก็ได้ ได้น้อยก็ได้ แล้วแต่ใจดวงนั้นจะนึกได้เพราะการสร้างสมมา อันนี้ก็เหมือนกัน ในชีวิตของเราเนี่ย ผ่านอะไรมาบ้าง เวลามานั่งสมาธิ เวลาเราทำความสงบนี้ สิ่งนั้นจะกวนใจมาก ถ้าเป็นบาปอกุศลมันยิ่งกวนใจ เพราะมันหลอกตัวเองไง

เราจะหลอกตัวเราเองได้อย่างไร ในเมื่อเรานั่งนี้เจ็บปวดมาก เวลาทุกข์มากนี้เจ็บปวดมาก แล้วคิดเราก็ไม่บริสุทธิ์ มันกังวลไป มันเกิดนิรวณ นิรวณธรรมทำให้ใจนี้ไม่ลงความสงบได้ มันทำให้ใจฟุ้งซ่านไป มันคิดไป ไม่มีใครหลอกเราเลย เราเนี่ยจะหลอกตัวเราเอง นี่ไฟมันจะร้อนรุ่มมาก คู้ไฟคู้ไฟนั้นจะร้อนมากเพราะเราทุกข์

แต่ถ้าเราศีลบริสุทธิ์นะ นี่มีความร่มเย็นของเรา เราพยายามหาของเรา ทำไมเป็นสภาวะแบบนั้น ใจทำไมไม่สงบเพราะเหตุใด ย้อนกลับมาเลย มีสติตั้งแต่ออกบิณฑบาต เข้านี้เราตื่นขึ้นมา นั่งสมาธิตอนเช้าไหม เราได้ทำวัตรเช้าไหม แล้วเราประพฤติปฏิบัติเนี่ย ออกบิณฑบาตนี้เราพลาดตรงไหน นี่เวลาออกบิณฑบาตเราก็เดินจงกรมไปตลอด นั่งข้าวตั้งแต่เช้ามานี้เราฉันสิ่งใด วันนี้เราฉันอาหารที่ว่ามันเบา เป็นพวกผักพวกข้าวนี้แล้วเรานั่งเป็นอย่างไร ถ้าเราฉันสิ่งที่เป็นเนื้อสัตว์นี้ อาหารที่หนักนี้ แล้วเรานั่งเป็นอย่างไร

นี่มันจะย้อนกลับนะ สติมันจะย้อนกลับมาตลอด นี่มันตรวจสอบศีลของตัวเอง ว่าศีลนะคือการฝึกคิด อันนี้ตรวจสอบกิเลสของตัวเอง ใจตอนเช้านี้ไปเห็นภาพสิ่งใดแล้วมันฝังใจ สิ่งใดที่กวนใจ เห็นไหม เวลาไปบิณฑบาตในหมู่บ้านนี้ เกิดที่ว่ในครอบครัวเขามีปัญหา กัน เขาทะเลาะเบาะแว้งกันนี้ มันสะเทือนใจนะ ใจที่มีธรรมอยู่ในหัวใจนี้ โลกเป็นแบบนี้ โลกร้อนแบบนี้ ทุกคนว่าโลกร้อน แล้วทำไมเราต้องไปสู่สภาวะแบบนั้น

ถึงว่าต้องหาทางออกใจ เนกขัมมบารมี คือว่าถือพรหมจรรย์ เห็นไหม ออกมาพรหมจรรย์นี้ตรวจสอบใจตลอด ย้อนกลับมา ถ้ามันสภาวะอย่างนั้นนี่มันจะย้อนกลับมาให้เกิดความสงบได้ เกิดความสงบเพราะเราตรวจสอบแล้วเราไม่มีความผิด ภาพประทับใจ ภาพสิ่งต่าง ๆ ที่ประทับใจ

เห็นไหม แล้วชีวิตนี้ตั้งแต่เกิดมานี้ เราทำอะไร สิ่งใดที่ฝังใจอยู่มันจะกวนใจตลอดเวลาประพาศปฏิบัติ อันนี้ต้องสงบไว้ก่อน กดเอาไว้ก่อน เห็นไหม ให้เกิดสัมมาสมาธิ

ถ้าเกิดสัมมาสมาธิขึ้นมา สิ่งนี้จะว่างลง ๆ แล้วมันจะเกิดปัญญาไง มันจะเกิดปัญญาไปเห็นสภาวะของโทษของไฟ ถ้าเห็นโทษของไฟมันจะทิ้งไฟคั่นนั้นได้ ถ้าไม่เห็นโทษของไฟ มันต้องเกิดการประพาศปฏิบัติ มันต้องเห็นแจ้งไง มันต้องแทงทะลุด้วยมรรคอรียสัจจ มันถึงจะทิ้งคั่นไฟได้ ไม่ใช่ว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกถือไฟอยู่ แล้วเราก็ตึง เราก็อุปมาว่าเราก็ตึงแล้ว ๆ ทึงแล้วมันไม่มีเหตุไม่มีผลนะ

นี่บุญกุศล เราทำความสงบของใจ ใจมันแปลกประหลาดอย่างนั้น คือว่าเวลามีบุญมีกุศล มันอึดเต็มของมัน เวลาตายขึ้นไปนี่มันเกิดสวรรค์แน่นอน คนสละทานมาก ๆ ในสมัยพุทธกาล ก่อนตายนี้เทวดาเปิดนะ ไฟนี้เปิดหมดเลย เทวดาทุกชั้นนี้บอกจะไปชั้นไหนก็ได้ นี่วิญญะมันเป็นแบบนั้น สิ่งนี้มีอยู่โดยธรรมชาติของมัน สิ่งนี้มีอยู่แล้วเราจะปฏิเสธไม่ปฏิเสธมันเรื่องของเรา ถ้าเราปฏิเสธเราจะไม่ได้ผลอันนั้น

ถ้าเราไม่ปฏิเสธ เราทำของเรา เห็นไหม หยาบ กลาง ละเอียด นี่ใจของคนมันพัฒนาขึ้นมา ถ้ามันเห็นสภาวะนี้ เรื่องของสัตว์โลกมันเป็นสภาวะแบบนั้น ถ้าเรื่องใจของเรา เราทุกข์ยากของเรา นี่เราย้อนกลับมาที่ใจของเรา เราแก้ไขใจของเรา นี่เกิดเกิดตรงนี้ ใจนี้พาเกิด เกิดอารมณ์ เกิดความรู้สึกก็เกิด เวลาเกิดเป็นชีวิตมันก็เกิด แล้วเกิดเป็นสัตว์ เห็นไหม เวลาสัตว์นั้นะ สัตว์บางตัวอย่างสุนัขนี่ บางตัวนิสัยดีมาก บางตัวนี้พาลมาก บางตัวเกรมมาก

นี่ของเขา บุญกุศลของเขาสภาวะแบบนั้น คนก็เหมือนกัน มนุษย์นี้เหมือนกัน เกิดมาก็เหมือนกัน แล้วสะสมมาในชีวิต มันผ่านมานี้ เห็นไหม บอกว่าคนที่มีอายุมาก คนที่มีอายุมีวุฒิภาวะมาก คนนั้นเป็นว่าคนที่มีความสุข...ไม่จริงหรอก คนที่มีวุฒิภาวะมากนะ ถ้าผ่านคุณงามความดีมามาก ใจนั้นสละได้ ใจดวงนั้นจะมีความสุขจริง ๆ

ถ้าใจดวงนั้นผ่านมามีบาปอกุศลนะ สิ่งนี้มันสะสมไว้มาก ใจดวงนั้นนี่เป็นคนทุกชั้น ยาก ใจดวงนั้นนี่มันจะเร่าร้อนในหัวใจของเขา นี่มันถึงว่าไม่จำเป็นว่ามีคุณภาวะ เรื่องของอายุขัย นี่มันจะเป็นสิ่งที่ตัดสินหรือ มันยังมีถูกหรือผิดอีกต่างหาก ถ้าถูกนั้นถึงจะเป็นสิ่งที่ตัดสินว่าถูก ได้ ถูกนี้เป็นถูกของโลก เห็นไหม โลกกับธรรม โลกนี้เป็นสิ่งที่พิสูจน์กันได้ด้วยวิทยาศาสตร์

แต่วิทยาศาสตร์ทางจิต เห็นไหม วิทยาศาสตร์ภายในนี้ ถ้าใครเห็นคຸ້ນไฟ คือเห็นกาย เห็น เวทนา เห็นจิต เห็นธรรม ถ้าใครไม่เห็นคຸ້ນไฟมันก็สงบเฉย ๆ คຸ້นไฟนั้นมันก็กลายเป็นไฟเย็น ไฟเย็นที่เรามองไม่เห็นไง มันจะเผาไปตลอดเพราะจิตเราสงบมันก็สงบตัวเอง พอจิตมันเสื่อมขึ้นมา เร่าร้อนอีกแล้ว ๆ จนเราเห็นคຸ້นไฟคือเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม แล้วแยกแยะสภาวะ ของโทษของมัน

นี่โทษของมันคือว่า เห็นไหม เหมือนกับเราลูกจ้างรอเวลาหมดงาน คือว่าทุกอย่าง มันต้องบ่ไปสู่ความพลัดพราก มันต้องบ่ไปสู่ถึงที่สุดของมัน ชีวิตนี้คือโอกาสเท่านั้น โอกาส ที่เราทำคุณงามความดี โอกาสเราได้สร้างกระแสของโลก เราได้สร้างวัตถุทางโลกไว้ มันก็เป็น เรื่องของโลก

แต่ถ้าเราสร้างทางธรรมคือสร้างหัวใจของเรา เราก็จะได้โอกาสของเรา โอกาสเกิดมานี้ มนุษย์สมบัตินี้เป็นอริยทรัพย์สำคัญมาก เกิดมาแล้วมีการประพฤติปฏิบัติ แต่จะเอาสมบัติทางโลก หรือเอาสมบัติทางธรรมละ ถ้าเอาสมบัติทางธรรมนี้ เราต้องสละสิ่งนั้นเข้ามา แล้วย้อนกลับเข้ามา ภายใน แล้วจะเห็นคຸ້ນไฟคຸ້นนั่น เห็นโทษของมันคือ กาย เวทนา จิต ธรรมนี้ มันเป็นอนัตตา มัน เป็นสิ่งที่ชั่วคราวเท่านั้น รอเวลาของมันจะสลายไป

แต่เราทำเสียก่อน ให้คຸ້นไฟนั้นสละออกไป มันตายตั้งแต่ยังมีชีวิตอยู่นะ กิเลสตายคือสละ คຸ້นไฟ เย็นหมด เห็นไหม พระอรหันต์ในสมัยพุทธกาลถึงรอเวลาไร รอเหมือนลูกจ้างรอให้หมด เวลา แล้วก็ตายไป ถึงไม่มีตื่นตื่นกับการตายเลย เพราะกิเลสมันตายแล้วสภาวะโลกเป็นสภาวะ แบบนั้น เราจึงตามสภาวะแบบนั้น แล้วเราจะไม่ตื่นตื่นไปกับเขา จะมีความสุขกับเขา

นี่ศาสนาพุทธสอนอย่างนั้น นี่เวลาเกิดก็เกิด เกิดในวิภวส่วนหนึ่ง เกิดในธรรมส่วนหนึ่ง ถ้ามีธรรมในหัวใจนะ ใจดวงนั้นจะประเสริฐมาก รู้สิ่งต่าง ๆ ของโลกเป็นสภาวะแบบนั้น แล้วไม่ตื่นตื่นไปกับเขา ใช้ชีวิตไปไม่เบียดเบียนตน ตนนี้บริสุทธิ์ผุดผ่อง ไม่เบียดเบียนตนเลย แล้วจะไม่เบียดเบียนผู้อื่น แต่ถ้าคนมันเบียดเบียนตนนะ มีกิเลสมีตัณหา มาก แต่ปกปิดไว้ เพื่อประโยชน์ของตัวเอง เห็นไหม เบียดเบียนตน แล้วก็เบียดเบียนคนอื่น

แต่ถ้าไม่เบียดเบียนตน เห็นไหม พระพุทธเจ้าถึงบอกว่า “ให้ดูใจของเรา พยายามรักษาใจของเรา อย่าเบียดเบียนเรา” ถ้าเราไม่เบียดเบียนเรานะ เราจะไม่เบียดเบียนใครเลย เราไม่ได้เบียดเบียนใครเราจะเป็นประโยชน์กับโลกด้วย เพียงแต่เขาเห็นหรือไม่เห็น เพชร เห็นไหม ไปให้ไก่ไก่ไม่รู้เรื่องหรือ ไก่ได้พลอยจะไม่รู้เรื่องสิ่งใด ๆ เลย ไก่ได้ข้าวของเขาจะว่ามีคุณค่ามาก

แต่คนที่มึนเมา เห็นไหม เพชรพลอยเป็นสิ่งที่มึนเมาแล้ว หัวใจมีคุณค่ายิ่งกว่าเพชรพลอยอีก เพราะหัวใจนี้มันขูดขากยิ่งกว่าเพชรพลอย เพชรพลอยทำเหมือนน้ำมันยังหาได้นะ หัวใจของเรา อยู่ในร่างกายของเรา เราควบคุมไม่ได้ นึกคิดไหม? ถ้าหัวใจของเราอยู่ในร่างกายของเรา เราควบคุมได้ เราถึงจะเป็นคนดีใจ พระพุทธเจ้าสอนตรงนี้ แล้วเราย้อนกลับเข้ามา เราจะได้สมบัติของเรา เอวัง